

‘De neerlandistiek kan zich breed maken’

Een interview met Yra van Dijk, voorzitter van de Raad voor de Neerlandistiek

De studie Nederlands verkeert in zwaar weer. Specialismen worden opgeheven, studentenaantallen lopen terug. Gelukkig heeft elk nadeel zijn voordeel: doordat de studentenaantallen terug bleven lopen, rees bij verschillende hoogleraren Nederlands zo ongeveer tegelijkertijd de vraag: kunnen we niet meer gezamenlijk optrekken bij het werven van studenten? Yra van Dijk is inmiddels de voorzitter van de recent opgerichte Raad voor de Neerlandistiek:

“Van oudsher worden de studies Nederlands aan verschillende universiteiten door elkaar als concurrentie gezien. Intussen zijn er zo weinig studenten Nederlands dat het belangrijker is de rangen te sluiten. De bereidheid tot samenwerken is enorm toegenomen. En hiermee zijn de ideeën opgeleefd, zoals het verzorgen van de jaarlijkse Neerlandistiek-dagen, waar collega’s en ook leraren en leken elkaar kunnen treffen. Of het verzorgen van een gemeenschappelijke nascholing van neerlandici: door gastcolleges van docenten van andere universiteiten te volgen verbreed je je kennis.

De uiteindelijke vraag om op korte termijn een verband op te richten kwam van de Algemeen Secretaris van de Taalunie en de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek. Dit was het juiste duwtje in de richting van de raad: zorgvuldig werd de Raad voor de Neerlandistiek opgericht, met vertegenwoordiging van hoogleraren uit alle disciplines en universiteiten.

Eerst vond een bijeenkomst plaats waar alle (ongeveer 250) neerlandici werden uitgenodigd die in het WO werkzaam zijn. Het plan is dit jaarlijks te herhalen. Op deze eerste bijeenkomst is een agenda samengesteld met plannen en ideeën. Gelukkig gaan deze ideeën alle kanten op, er zijn plannen voor onderzoek, voor onderwijs en dan in alle disciplines. Het ging al snel niet meer alleen over het verhogen van de instroom van studenten, de insteek is nu breder: hoe kunnen we de zichtbaarheid, diversiteit en slagkracht van de neerlandistiek vergroten?

Een concrete uitkomst is dat we jaarlijkse neerlandici-dagen willen organiseren, studiedagen met een interessant programma voor alle neerlandici. Ook wordt er momenteel een grote nieuwe aanvraag voorbereid die niet alleen discipline-overschrijdend is maar ook vakoverschrijdend. De insteek is niet puur talig, maar ook cultureel: het gaat over laaggeletterdheid op zowel talig als cultureel gebied. Andere belangrijke onderwerpen die op de agenda staan, zijn de diversiteit van de studie Nederlands en de aansluiting bij het schoolvak Nederlands. De banden met de eerstegraads lerarenopleiding Nederlands worden aangehaald. Bij de studie Nederlands leiden we tenslotte inhoudelijke kenners van het vak op die daarna vaak leraar worden, beide studies hebben baat bij een nauwere samenwerking.

De Raad is bedoeld als aanspreekpunt: als iemand ‘de’ universitaire neerlandistiek wil bereiken. Maar we zijn als raad niet unaniem over wat we vinden van bijvoorbeeld verengelsing. Vandaar dat we een brief zoals over de verengelsing in het hoger onderwijs niet als Raad hebben ondertekend. Het ligt meer voor de hand dat we ons op een ander niveau uitspreken. Zo kunnen we er in Den Haag op aandringen dat er een taalbeleid wordt ontwikkeld, waarin de kwestie van de verengelsing structureel wordt geadresseerd. Het gaat erom dat de toekomst van het Nederlands, ook op het VO en HBO, op de juiste manier op de politieke agenda komt. In de KNAW-commissie die de minister advies over de opleiding Nederlands gaat geven, zijn we officieel vertegenwoordigd. Die commissie ontwerpt een briefadvies aan de minister over de toekomst van de opleidingen Nederlands in Nederland.

In de raad is ook de internationale neerlandistiek vertegenwoordigd. Er zijn heel veel neerlandici die erkennen dat de neerlandistiek buiten de taalgrens onderdeel uitmaakt van Nederlands als internationale taal. Ik denk niet dat het zover komt dat we Poolse neerlandici voor de klas krijgen. Wel is een duidelijke tendens waarneembaar: we geven

meer onderwijs en doen meer onderzoek in internationaal perspectief. Voor onze studenten is het heel goed om met internationale studenten in college te zitten. Inderdaad vanwege het gevarieerde perspectief op de Nederlandse taal en literatuur. Ook om kennis te maken met andere culturen en om geconfronteerd te worden met andere zienswijzen op hun taal en identiteit.

Wat je nu ziet gebeuren is dat zich in verschillende gremia (de raad, de KNAW-commissie) een narratief vormt waar iedereen zich achter kan scharen: de neerlandistiek kan een rol spelen in brede opleidingen als taalkunde, juist omdat we een sterke disciplinaire kern hebben. We kunnen cursussen geven waarin ruimte is voor comparatieve taalkunde, voor culturele studies of voor een vak als ‘Slavery: discourse and representation in European and Caribbean literature’, dat ik met een collega aanbied. Studenten mogen een *paper* schrijven en daarbij zelf kiezen of ze dat in het Engels of in het Nederlands doen. De neerlandistiek kan zich (internationaal) breed maken, op voorwaarde dat er een solide nationale basis is.” ●

Yra van Dijk is hoogleraar aan de Universiteit Leiden. Momenteel coördineert zij een internationaal onderzoeksproject over ‘Digital Memory of the Shoah’ en een minorprogramma in ‘Cultural Memory of War and Conflict’. In 2018 publiceerde ze een veelgeprezen monografie over het oeuvre van de Duits-Nederlandse auteur Arnon Grunberg in het licht van het Shoah-geheugen en trauma van de tweede generatie.

Iris van Erve is directeur van de IVN en eindredacteur van VakTaal.

De eerste Neerlandistiek-dagen vinden plaats op 4 en 5 oktober 2019. Op de hoogte blijven van de Raad voor de Neerlandistiek? <https://marcvanoostendorp.wixsite.com/raadneerlandistiek>